

Lillesand
kommune

KOMMUNAL MÅLSETTING FOR
HJORTEVILTFORVALTNINGEN I
LILLESAND KOMMUNE
2026-2031

Innhold

Innledning	3
Definisjoner	3
Overordnede målsetninger	4
Nasjonale målsettinger/ formålsparagrafer	4
Fylkeskommunes overordnet målsetninger	4
Kommunens ansvar og myndighet.....	5
Kommunens hovedmål.....	5
Organiseringen av jakt på elg og hjort i Lillesand Kommune	6
Kart:	7
Elg	8
Delmålsetninger for elg.....	8
Evalueringskriterium:.....	8
Bestandstettheten.....	8
Bestandens produktivitet.....	9
Bestandskondisjon.....	11
Slaktevekt kalv.....	12
Årsaken til dårlig kondisjon og produksjon.....	12
Avskytningsmønster	13
Beitetrykk	14
Utvikling	15
Hjort	16
Delmålsetninger for Hjort.....	16
Evalueringskriterium.....	16
Bestandstettheten	16
Kjønnssammensetning.....	18
Bestandskondisjon.....	18
Rådyr.....	19
Delmålsetting for rådyr	19
Andre hensyn	20
Ettersøk ved ordinær jakt.....	20
Fallvilt og viltulykker	20
Beiteskader	21
Minsteareal for elg, rådyr og hjort.....	22

Innledning

Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på artene. Målsetningen er lovpålagt ved § 3 i hjorteviltforskriften. Kommunens målsetning er et viktig styringsverktøy for å sikre at alle leddene som er en del av viltforvaltningen i kommunen kan jobbe mot en felles horisont.

Denne målsetningen bygger på et stort kunnskapsgrunnlag gitt ved jaktlagenes egne rapporteringer i sett og skutt, beitetakseringene og annen fagkunnskap. Denne kunnskapen er forsøkt presentert slik at den enkelt gir innsikt i trendene i bestandene og grunnlaget for kommunens mål.

Definisjoner

Vald: et areal som etter søknad er godkjent av kommunen for jakt på hjortevilt

Minsteareal:

1) Areal-størrelsen på det minste sammenhengende jaktområdet som offentlig myndighet kan godkjenne som et vald.

2) Størrelsen på det tellende arealet som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaverne har krav på.

Bestandsplanområde:

Et bestandsplanområde for elg og/eller hjort består av to eller flere vald som samarbeider om å utarbeide en bestandsplan for arten. Godkjennes av kommunen etter søknad.

Bestandsplan: For elg og hjort kan vald eller bestandsplanområder med et areal på minimum 20 ganger minstearealet, søke kommunen om godkjenning av en bestandsplan

Bestandsplanen er en flerårig plan og skal inneholde mål for bestandsutviklingen, i samsvar med kommunens mål. Bestandsplanen skal også inneholde en plan for den årlige avskytingen i antall dyr, som et minimum fordelt på kategoriene kalv, voksne hunndyr og voksne hanndyr, samt spissbukke for hjort. med mål for bestandsutviklingen, og beskrivelse av den årlige avskytingen.

Lillesand Viltlag: Bestandsplanområde for elg og hjort i Lillesand. Elg og hjortevaldene samarbeider om felles bestandsplan.

Bevegelig gjennomsnitt

I noen grafer vil resultat bli gitt ved et bevegelig gjennomsnitt. Dette brukes for å jevne ut kortsiktige svingninger og fremheve langvarige trender.

Overordnede målsetninger

De nasjonale målsetninger for hjortevilt er i hovedsak gjenspeilet i gjeldende lovverk. De ulike lover og forskrifter som benyttes i lokal og sentral hjorteviltforvaltning har formålsparagrafer som gir nasjonale føringer for forvaltningen. Videre gir lovverket utfyllende bestemmelser om hvilket handlingsrom de lavere forvaltningsnivåene har innenfor lovverket.

Nasjonale målsettinger/ formålsparagrafer

Viltloven

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven

...naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden,...

Hjorteviltforskriften

... forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Fylkeskommunes overordnet målsetninger

Aust-Agder fylke skal ha biologisk sunne bestander av elg og hjort som utgjør en berikelse i naturen. Bestandene skal være bærekraftige i forhold til beitetilgang og skal ikke medføre uakseptable konflikter med trafikk, landbruksnæring og friluftsliv. Innenfor disse rammene skal elg og hjort forvaltes til beste for verdiskapning, lokale jegerinteresser og allmenne naturinteresser.

Elgens bestandskondisjon og produksjonsevne skal forbedres slik at jaktutbyttet over tid er stabilt og betydelig.

Hjortebestanden skal økes til en tetthet hvor hjorten bidrar som et viktig jaktobjekt over hele fylket.

Kommunens ansvar og myndighet

- Utarbeide målsettinger for forvaltningen av artene.
- Arbeide for å sikre bærekraftige hjorteviltbestander som ikke forårsaker uakseptable ulemper på andre samfunnsinteresser
- Fastsette minsteareal
- Godkjenne vald, bestandsplanområder og bestandsplaner
- Tildele fellingstillatelser på elg, hjort og rådyr

Kommunens hovedmål

- **Forvalte hjorteviltet med mål om sunne og bærekraftige bestander.**
- **Lokal forvaltning og samarbeid om bestandsplaner for å ivareta en felles hjorteviltbestand som sikrer leveområdets produktivitet og mangfold.**
- **All jakt på elg og hjort bør forvaltes etter bestandsplan.**

Delmålene for hver art skal gi enkle evalueringskriterier som viser i hvilken grad målene har blitt oppnådd.

Delmålsetninger for elg. Se side 8

Delmålsetninger for Hjort. Se side 16

Alle tall som er blitt brukt for å lage grafene er tilgjengelige på hjordeviltregisteret.no. Tallgrunnlaget for Lillesand er beskjedent og for lite til å danne statistisk sikre vurderinger. Da viltforvaltningen er felles for Lillesand og Birkenes, benyttes kjennskap til bestanden i nabokommunen som referanse og for å bekrefte trender.

Forvaltning:

I Lillesand kommune er det oppnevnt viltnevd som i hovedsak er delegert myndighet etter viltloven og hjorteviltforskriften.

Viltforvaltningen blir håndtert av fellestekniske tjenester i samarbeid med Birkenes kommune. Dette legger til rette for samarbeid også på tvers av kommunegrensene. Birkenes viltlag omfatter også noe areal innenfor Lillesand kommune som vist på kartet. Data i hjorteviltregisteret for Lillesand inkluderer derfor ikke data for området som ligger under Birkenes viltlag, i statistikken fra SSB skal de være inkludert.

Organiseringen av jakt på elg og hjort i Lillesand Kommune

Lillesand kommune ønsker å bidra til samarbeid og felles mål for bestandsutviklingen.

Lillesand kommune administrerer et tellende areal på 108 800 dekar. Hjorteviltforvaltningen er i dag stor grad selvstyrt av jaktrettshaverne ved samarbeid om felles bestandsplan for Lillesand viltlag. I tillegg forvaltes et område på ca. 33 000 dekar via Birkenes kommune og bestandsplan for Birkenes viltlag.

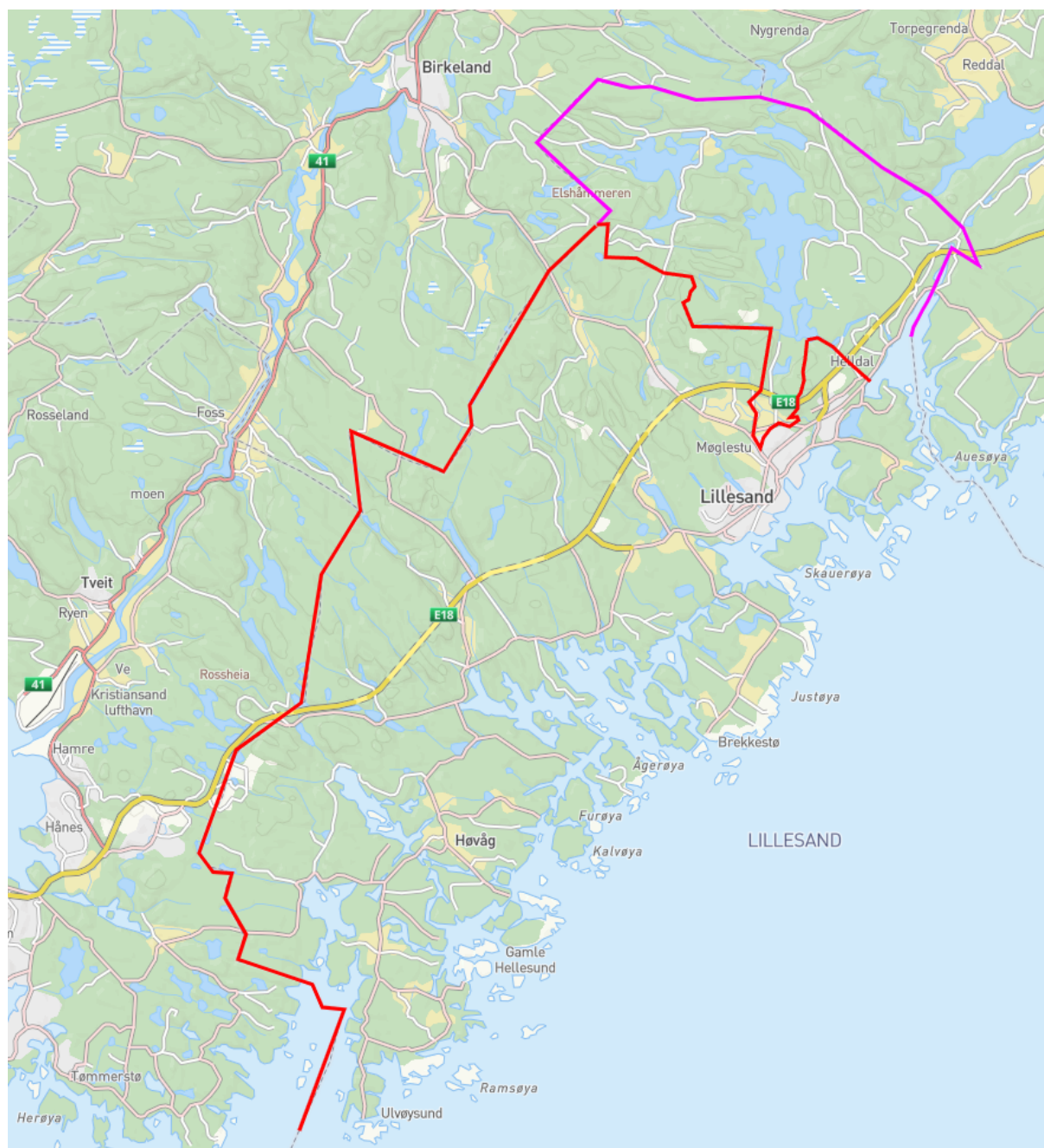
Det er et mål at bestandene forvaltes gjennom bestandsplaner. Bestandsplansområdet for Lillesand viltlag dekker alle vald med unntak av Flørenes og Justøya som får direkte tildelinger. Her er det bare sporadiske observasjoner av elg og hjort. Med dagens bestandstetthet tar elgen i liten grad bruk av disse områdene. Av denne grunn er det ikke avgjørende at disse tas inn i bestandsplansområdet. For rådyr er det mindre samarbeid og det er registrert en rekke mindre vald ned mot grensen for minstearealet.

For å sikre et samarbeid som tar hensyn til bestanden i sin helhet er man avhengig av sammenhengende vald med høy grad av selvstyre igjennom bestandsplaner og selvopnevnte representanter. Dette gir stor grad av lokalkunnskap i hjorteviltforvaltningen, fritar ressurser i kommunen og forkorter byråkratiske prosesser.

Kommunen vil ta initiativ til felles prosjekter og bidra til å øke kunnskapsnivået ved å organisere innsamlinger av diverse materiale, beitetakster med mer. Dette legger et godt grunnlag for den lokale forvaltningen.

Kommunen vil årlig gjennomgå måloppnåelse og resultater for siste jakt sesong og ha dialog med rettighetshaverne i forbindelse med oppfølging og utarbeidelse av bestandsplaner.

Kart:

Figur 1 Kart over arealer forvaltet av Lillesand kommune innenfor rød strek. Bestandsplanområdet for Lillesand viltlag dekker landarealene, i tillegg er det registrert egne vald for Flørenes og Justøya. Lilla område administreres under Birkenes viltlag

Det er i noen grad ulike bestands/naturforhold mellom områdene, men denne planen ser hovedsakelig kommunen under ett med tanke på bestandsforvaltningen. For elg og hjort tar vurderingene i stor grad utgangspunkt i bestandssituasjonen innenfor Lillesand viltlags område.

Elg

Delmålsetninger for elg.

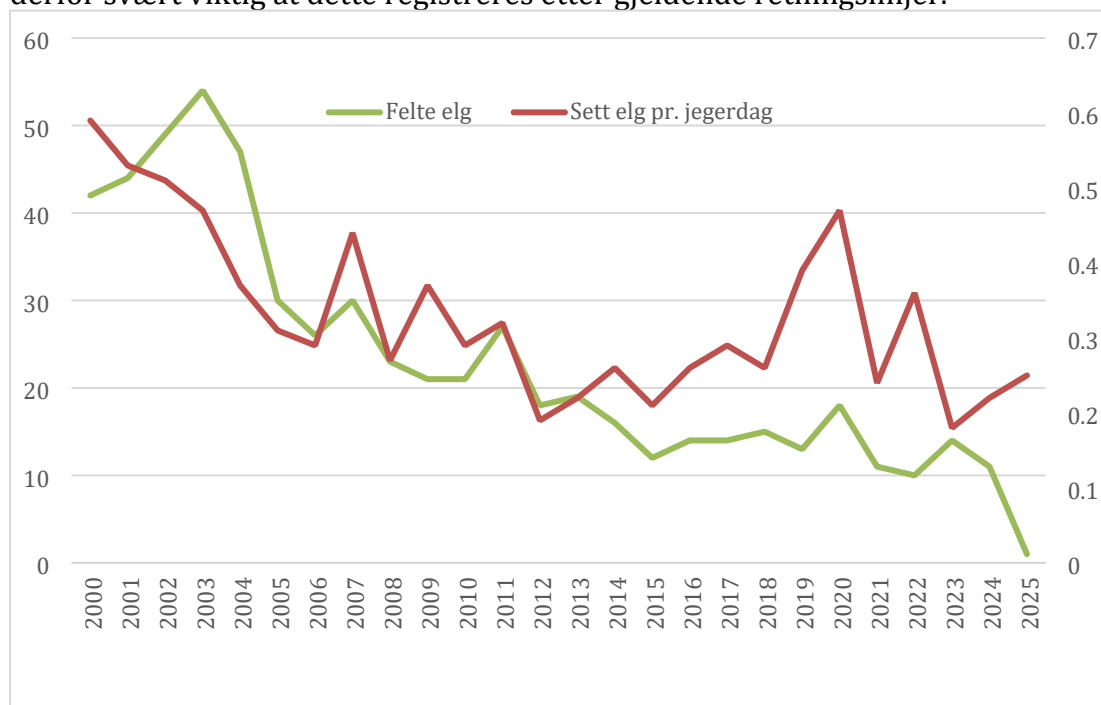
- **Bestandstetthet: Langsiktig mål om en svak økning av bestanden, forutsatt en bedring i kondisjonen.**
- **Andelen voksne produserende dyr skal holdes høy.**
- **Bestandskondisjonen skal økes, og vekt for kalv og halvannet åringer skal vise en økende tendens.**
- **Finne årsaken til den negative utviklingen i kondisjon og produksjon**

Evalueringskriterium:

- **Sett elg per jegerdagsverk på 0,30 -0,40 (fokus på føring av sett og skutt)**
- **Av skutte dyr skal over 60% være ungdyr/kalv (kalv og 1½-åringer).**
- **Ku pr. okse < 1,8**
- **Kalv pr. ku – Vise bedring i kalveproduksjon**
- **Beitetrykket skal være bærekraftig**
- **Bestandskondisjonen- Snu negativ trend**
- **Delta i ulike prosjekter og studier av sykdom og parasitter mv.**
- **Følge opp beitetakseringene.**

Bestandstettheten

Sett elg er eneste tilgjengelige data som kan beskrive endringer i bestandstetthet. Det er derfor svært viktig at dette registreres etter gjeldende retningslinjer.

Figur 2 Sett elg pr. jegerdag og felte dyr i Lillesand kommune

Bestanden av elg i kommunen har jevnet seg ut på et nivå på 0,2- 0,3 sett elg/jegerdag siste 10 årene, økningen etter 2018 begrunnes delvis med endring i tellemåten. Når man korrigerer for endring i rapporteringen synes bestanden nå å holde seg stabil ved en avskyting på ca. 12-15 elg/år når man registrerer 0,25 - 0,30 sett elg pr. jegerdag. Dette tilsvarende ca. 7000 dekar bak hver felt elg, når man unntar Fløreneshalvøya og Justøya. På Flørenes og Justøya er det ikke felt elg på mange år, men elg observeres sporadisk.

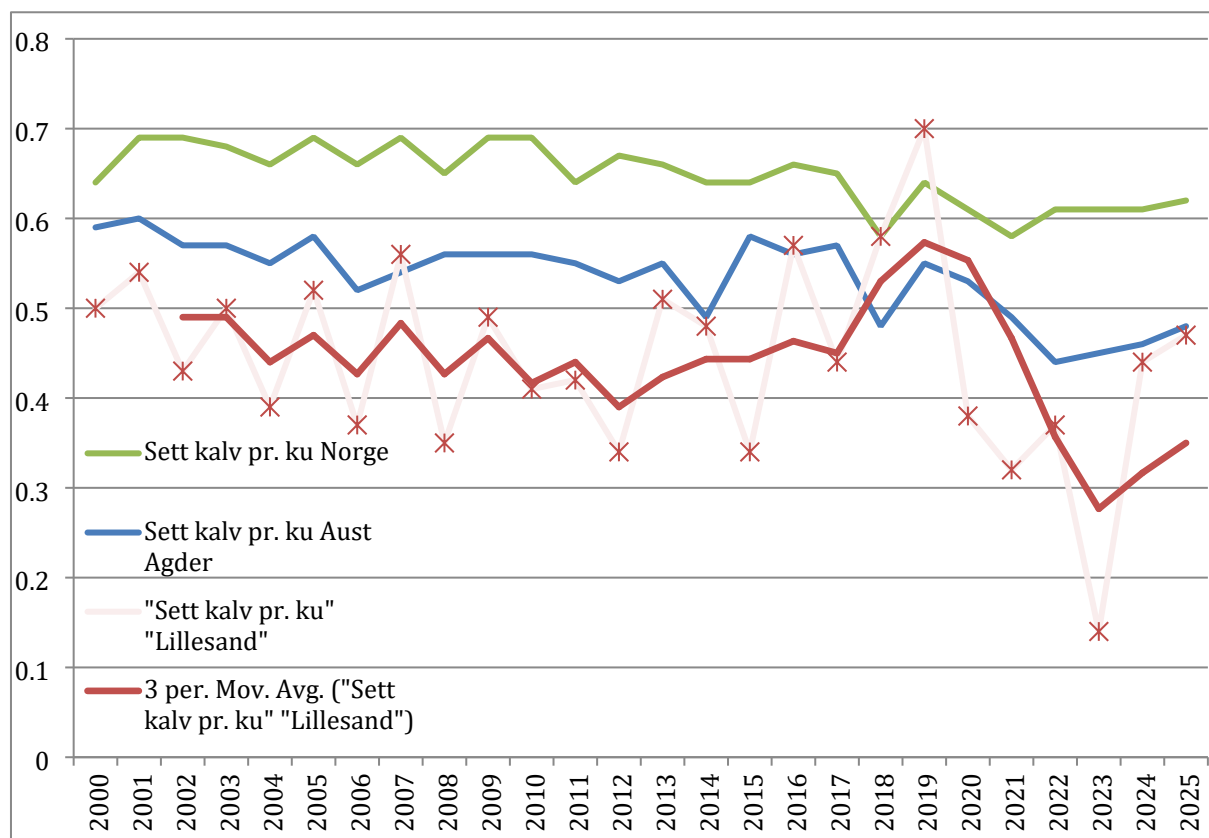
Bestandstettheten av elg er ganske jevn innenfor E 18 og i Høvåg. I 2025 er det observert mer elg i områder med stor hogstaktivitet de siste årene. Selv om det ikke er jaktet elg, er det ført sett elg under annen jakt, og denne viser en liten økning i sett elg.

Beiteregistreringene utført 2021 viste moderat overbeite, men beitetaksten utført i 2025 viser nå en positiv utvikling i beitetilgang. For å sikre fortsatt god tilgang på beite, skal ikke bestanden økes før kondisjonen viser bedring.

Det må fortsatt være fokus på å ta ut «små» dyr i alle kategorier.

Bestandens produktivitet

Mål: Kalv pr. ku – Vise positiv trend (langsiktig mål > 0,65)

Figur 3 Sett kalv pr. ku i Lillesand sammenlignet med landet for øvrig og agder fylke.

Sett kalv per ku viser en jevn synkende trend, med en midlertidig bedring frem mot 2020. Dette er samme utvikling som resten av Agder. Også for landet som helhet ser vi denne synkende trenden tiltar. Det ser heldigvis ut til at kalveproduksjonen er noe bedre igjen siste årene.

Bestandens produktivitet er svak, og det er et mål om å finne årsakene til denne utviklingen og snu den negative trenden.

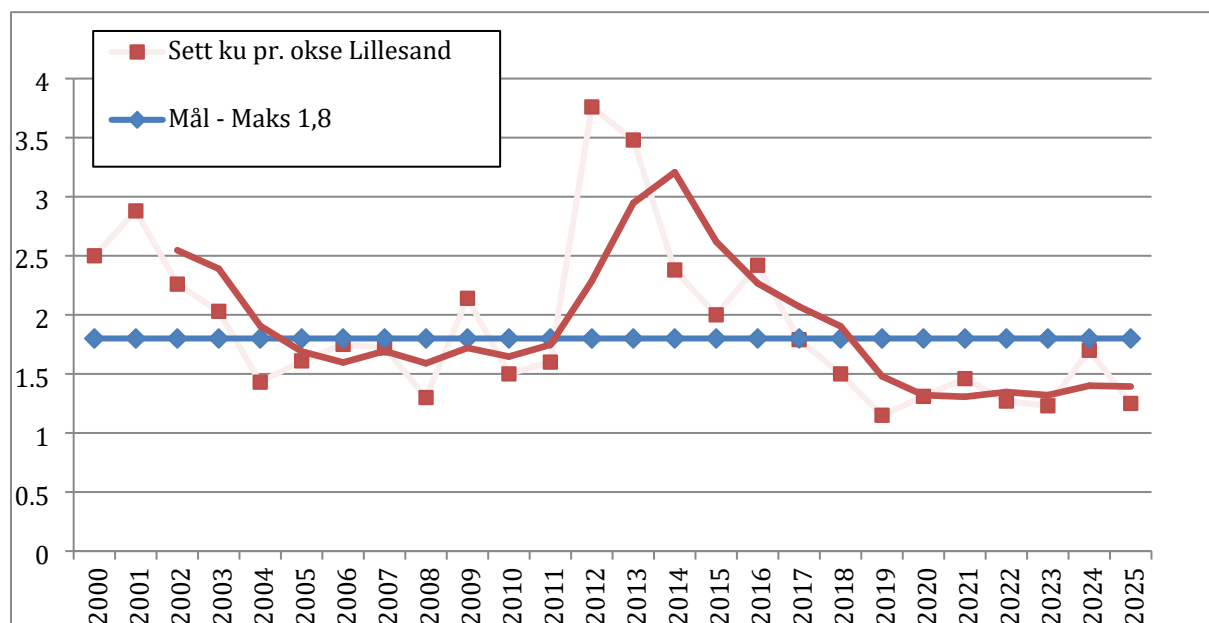
Rekrutteringen av kalv kan påvirkes av mange faktorer, som alder og kondisjon på kyrene, klimatiske forhold og ulike sykdommer kan påvirke rekrutteringen av kalv.

«Elgkalven Trampe» er et prosjekt som undersøker årsaken til høy dødelighet og lave vekter på elgkalvene på Sørlandet. Dette kan belyse årsaker til dårlig kondisjon og høy dødelighet blant elgkalvene. Her er det funnet en sammenheng mellom flåttborne sykdommer som kan svekke dyrene.

Kjønns sammensetningen

Mål: Ku pr okse <1,8

Sett ku per okse viser kjønns sammensetningen for dyr som er eldre enn ett år. Hvis det er for mange ku per okse, kan dette på kort sikt føre til at brunst og parringer skjer sent, dermed vil også fødsler av nye kalver bli utsatt, som igjen kan hindre kalvene fra å vokse seg store nok til å overleve vinteren. Lav konkurranse mellom oksene kan føre til at mindre okser får paret seg oftere, noe som også kan senke slaktevekten på lang sikt.

Figur 4 sett ku per okse i Lillesand kommune.

Sett ku per okse har vært innenfor målsettingen siden 2017. Dette bør gi grunnlag for bedekning ved første brunst med påfølgende tidlig kalving, bedre kondisjon og produktivitet i bestanden. Dersom man ønsker en økning i bestanden, kan det være forsvarlig å øke ku/okse forholdet opp mot 1,8.

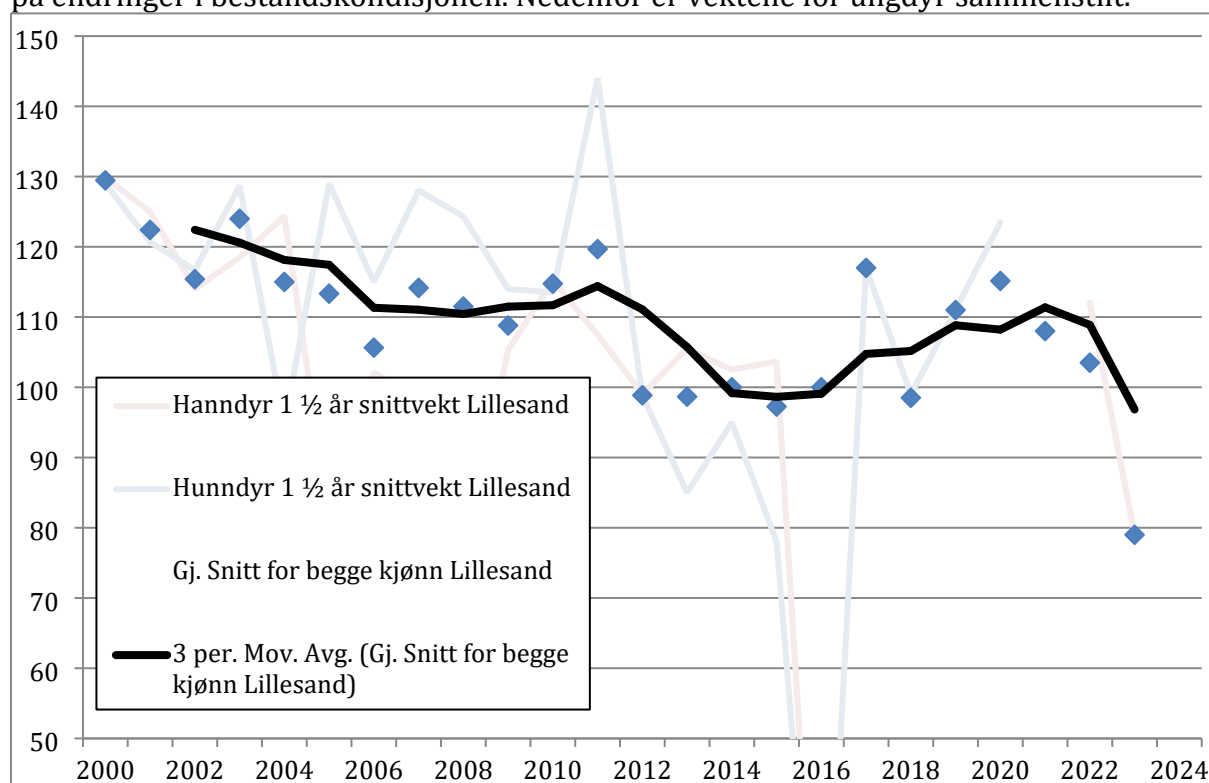
Stor andel øke i bestanden reduserer produktiviteten. Uttaket de kommende årene bør være nær kjønnsnøytralt, men med rom for å ta ut noe flere hanndyr.

Det observeres enkelte store fine okser spredt i kommunen. Disse er viktig å spare for å sikre gode gener og tidlig brunst.

Bestandskondisjon

Mål: Slaktevekt 1½-åringer - Snu negativ trend

Utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter hos kalver og 1½-åringer kan gi et godt bilde på endringer i bestandskondisjonen. Nedenfor er vektene for ungdyr sammenstilt.

Figur 5 Slaktevekt for 1½-åringer i Lillesand kommune, gitt med registrerte tall for hvert kjønn, gjennomsnittet for begge kjønn og glidende gjennomsnitt. (Det foreligger ikke data for 2025)

Vekten til ungdyr i kommunen har ligget mellom 100 og 110 kg siste 10 år. Enkelt dyr viser svært lave vekter. Datagrunnlaget er lite og derfor vises tilfeldige variasjoner tydelig.

Lavere slaktevekt for ungdyr kan komme av en for høy bestand av elg i forhold til beitegrunnlaget over lang tid, og i påfølgende perioder være et resultat av små og seint fødte kalver som forblir mindre.

Fylkeskommunens delmål har vært å få slaktevekten på 1½-åringer over 120 kg. Lillesand kommune er dessverre langt fra dette målet.

Anbefalingen fra Faun naturforvaltning for Lillesand 2024:

Kalveraten har fått en betydelig knekk de siste årene, og kondisjonen for elg i Lillesand er generelt lav. Videre er datagrunnlaget tynt og må tolkes med varsomhet. Beitetrykket var i 2021 noe høyt, men bestanden er trolig noe redusert siden den gang som følge av jaktuttaket og lav kalveproduksjon. Det anbefales å stabilisere bestanden, men det må allikevel opprettholdes et visst uttak for å forbedre bestanden på sikt. Det anbefales et uttak på 20 dyr i 2024. Det bør legges vekt på uttak av «mindreverdige» dyr.

Lillesand kommune mener det også må være en kombinasjon av årsaker til den dårlige kondisjonen. Med bakgrunn i den nye beitetaksten utført sommeren 2025 legger vi til grunn at det på sikt er rom for å øke bestanden noe og beitet vurderes nå til bærekraftig. Stor hogstaktivitet har også bidratt positivt til beitetilgangen de siste årene. Det er likevel viktig å opprettholde jakten for å fortsatt ta ut «mindreverdige» dyr for å bedre kondisjonen i den gjenværende bestanden. Kortsiktig fører den dårlige bestandskondisjon til at bestanden ikke bør økes da det er behov for å ta ut «dårlige» dyr av bestanden.

Slaktevekt kalv

Tallgrunnlaget for felte kalv i Lillesand er for lite til å gi sikre data for utviklingen. Men det kan slås fast at vektene for felt kalv de siste 5 årene er godt under 50 kilo. Det er felt en mindre andel kalv og ungdyr en anbefalt. Det antas at jakttrykket på kalv er lavt og at man ønsker å spare kalvene for fremtidig produksjon. Store fine kalver bør spares, men det er viktig å ta ut de minste kalvene.

Årsaken til dårlig kondisjon og produksjon

Lillesand kommune vil delta i ulike prosjekt og studier med mål om å finne årsaken til den negative utviklingen i bestandskondisjon og produksjon.

De siste årene er det tatt avførings og vevsprøver av elg og hjort for å kartlegge forekomst av parasitter i nabokommunen.

Det er og samlet inn små elgkalver som blant annet er analysert for flåttborne sykdommer. Dette kommer i tillegg til beitetaksering og analyser av sett og skutt data. Lillesand kommune vil aktivt bidra til gjennomføring av nye og aktuelle prosjekter som kan hjelpe til med å finne årsaken til denne negative utviklingen og gjøre nødvendige grep for å snu trenden.

Midler fra fellingsavgifter/viltfondet vil i stor grad brukes i dette arbeidet.

Kommunen skal oppfordre og minne om føring av sett og skutt for innsamling av statistikk. Denne danner et vesentlig grunnlag for å følge bestandsutviklingen.

Kommunen vil derfor oppfordre til jakt, selv om det er store begrensinger i antall dyr som kan og bør felles. Det er likevel positivt å ta ut svake og «dårlige» dyr for å bedre bestandskondisjonen.

Ny forskning viser også at kyr som er født med lav vekt viderefører lave kalvevekter selv om det har oppnådd «normal» voksenvekt når kalven fødes.

Avskytningsmønster

Lillesand viltlagt valgte å avstå fra jakt i 2025 på grunn av lav bestandstetthet. Det er derfor ikke felt elg i dette området i 2025.

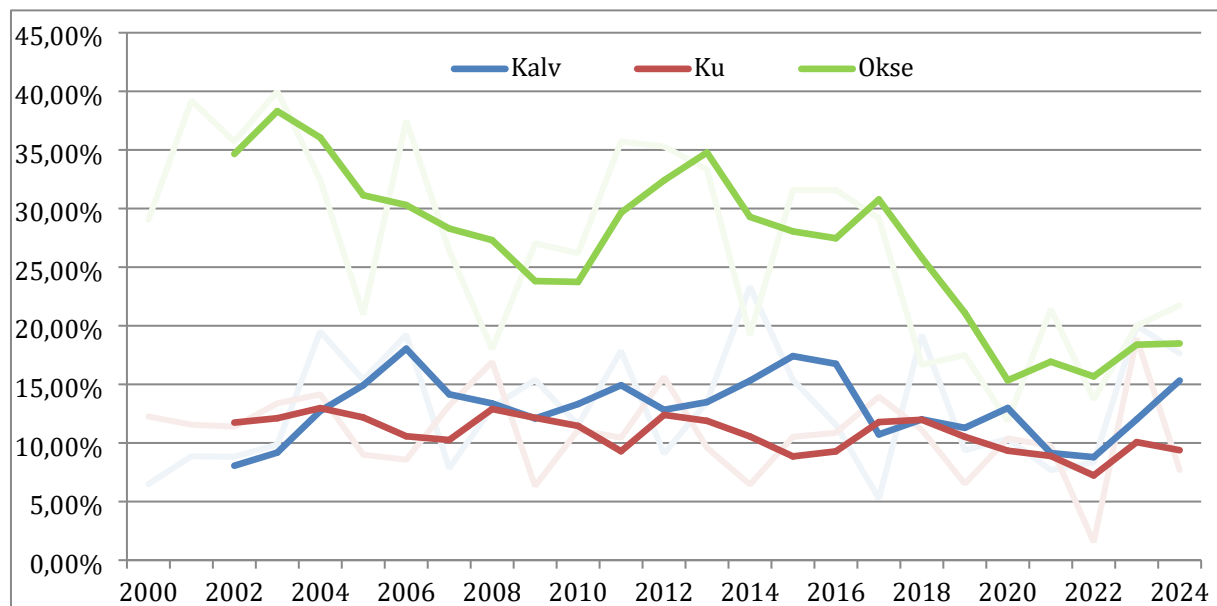
Jaktpresset på okser er redusert siste 5 -6 årene og det har ført til at ku/okse forholdet har vært stabilt rundt 1,5 sett ku/okse.

Det er tatt ut mindre kalv og ungdyr enn målsettingen om et uttak på ca. 60%. Dette fører til noe lavere produksjon i forhold til bestandsstørrelsen.

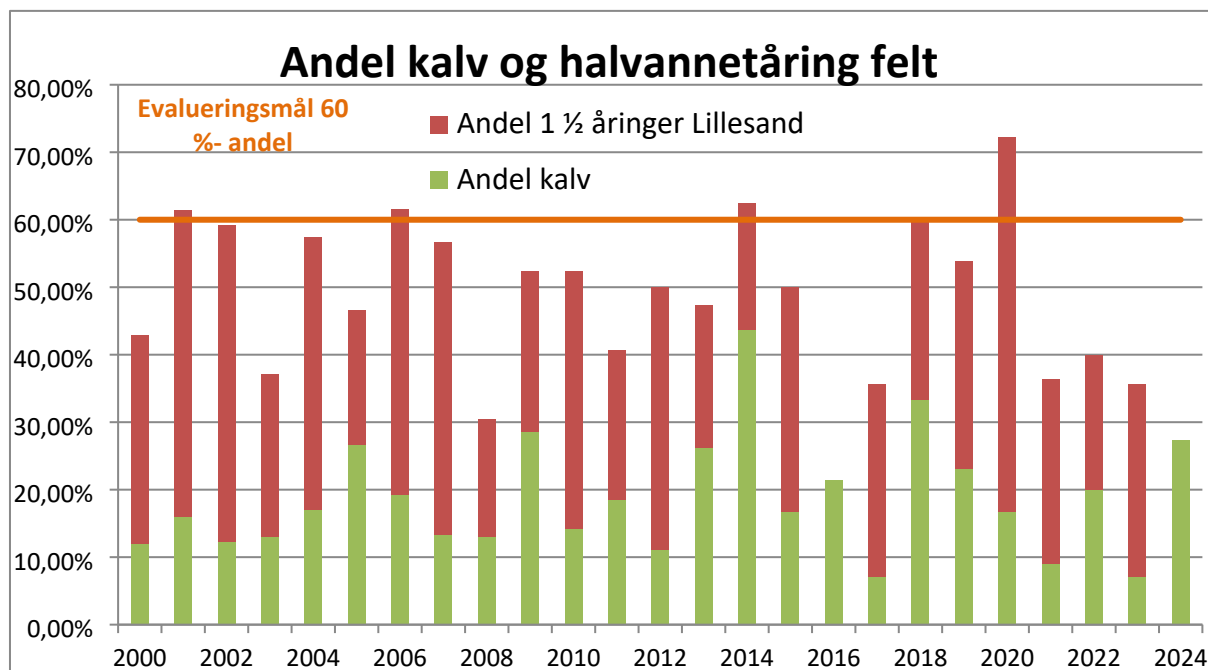
Dette er viktig å være klar over ved valg av avskytings strategi.

I NINA-rapporten [Avskytingsstrategier for elg og hjort](#) presenterer forskerne seks «pakkeløsninger» som kan brukes for å nå ulike mål for forvaltning av elg og hjort. Her kan man studere konsekvensene ved ulike avskytingsstrategier.

% Felt av sette dyr

Figur 6. Prosentandel av dyr i Lillesand kommune som har blitt sett og skutt under jakt fordelt på kalv, ku og okse. Et lettere jaktrykk på okser de siste årene har jevnet ut kjønnsforskjellene i bestanden. Ser vi på Figur 4, viser denne at ku/okse forholdet de siste årene ligger godt under målsettingen på 1,8. Uttaket av kalv er stabilt i underkant av ca. 15% av observerte dyr. (Det foreligger ikke data for 2025)

Figur 7, Andel ungdyr (kalv og halvannetåringer) felt siden 2000. Oransje linje er kommunens målsetning på 60% (Det foreligger ikke data for 2025)

Uttak av kalv og ungdyr ligger noe under målsettingen om at disse skal utgjøre 60% av uttaket.

Bakgrunnen for kommunens målsetning om å felle minimum 60% ungdyr/kalv er å holde en høy gjennomsnittsalder i elgbestanden. Man beholder da en stor andel voksne produktive dyr, som igjen fører til økt produktivitet. Når man tar ut ungdyr er det hensiktsmessig at en vesentlig andel er kalv, da kalv som er felt på høsten ikke vil redusere tilgjengelig vinterbeite.

Beitetrykk

Nedenfor følger konklusjon fra beitetakseringen i 2021 for Lillesand

«Anbefaling: Beiteundersøkelsene for 2021 indikerer samlet sett et moderat overbeite. For å styrke bestandskondisjonen og oppnå et mer bærekraftig beitetrykk anbefaler vi en svak reduksjon i elgtetthet. Dette innebærer at kortsiktig fremtidig jaktuttak bør økes noe.»

Jaktuttaket har ikke økt, men er holdt jevnt i årene 2021 -2024. I 2025 valgte Lillesand viltlagt å frede elgen, og det er ikke felt elg i 2025. Det er likevel ført sett elg ved annen jakt i 2025, men det fører til usikkerhet i data for dette året. Det antas at fredning vil føre til en bestandsøkning som kan bli synlig i data for 2026.

Resultat fra beitetaksten i 2025 gjengis her:

«Beitetrykk: I snitt var uttaksprosentene i 2025 for furu 1 %, bjørk 5 %, ROS 10 %, gran 0 % og eik var på 6 % (Figur 2). Beitetrykket i Lillesand er bærekraftig, en positiv utvikling fra forrige registrering da både ROS-artene og eik var kraftig overbeitet. Det er kun taksert 10 bestand i Lillesand, så datagrunnlaget er noe lavt, men skal være representativt fordelt.»

FAUN konkluderer med følgende anbefaling:

«Basert på få observasjoner, er det vanskelig å si noe sikkert om de faktiske forholdene for elgbestanden i Lillesand. Beitetrykket er bærekraftig. Dette står i kontrast til synkende slaktevekter på kalv og ungdyr, men i dette lille datasettet er det antagelig andre faktorer som klima, arealbegrensninger og mulig sykdom som spiller inn. På bakgrunn av dette vil vi anbefale å svakt redusere elgbestanden.»

Med bakgrunn i resultatet av årets beiteundersøkelse, kan det være rom for en liten økning av bestanden. Ser vi på anbefalingen fra FAUN i beitetakst rapporten, er det likevel ikke ønskelig å øke bestanden med utgangspunkt i dyr med dårlig kondisjon.

Forskningen viser nå også at ei elgku som er født lita vil få mindre kalver selv om den kan ha oppnådd god vekt som voksen.

Dette viser viktigheten av å ha et høyt jakttrykk på «små» kalv og ungdyr, men det er da viktig å spare dyr med god vekt.

Det er heller ikke ønskelig å fortsette produksjon på kuer som får små kalver.

Også for Birkenes viser beitetilgangen en bedring. Sett områdene under ett er det nå store arealer hvor beitet karakteriseres som bærekraftig, det er positivt.

For å oppnå anbefalingen bør kortsiktig uttak fortsatt ligge på 12 – 15 elg pr. år for å kontrollere bestandsveksten og bedre bestandskondisjonen.

Utvikling

Det har vært jevn stor hogstaktivitet i Lillesand de siste årene, og dette vil bidra til fortsatt bedring i beitetilgang i planperioden.

Lillesand kommune ønsker at beitetakseringen følges opp og gjentas med faste tidsintervall for å danne sammenligningsgrunnlag. Dette vil gi en bedre forståelse for hvordan beitetilgangen påvirker kondisjon og produktivitet for bestanden.

Hvordan hjorten påvirker beitet er også usikkert og bør undersøkes nærmere. Man må anta at det er en viss konkurranse om beitet mellom artene.

Dagens avskytingsmønster har bidratt til at bestandsmålene er nådd i forhold til kjønnssammensetning målt ved sett ku/okse.

Bestandstettheten er holdt lav med bakgrunn i beitetilgangen. Beiterregistreringer viser at det på sikt er rom for å øke bestanden forsiktig til bestanden ligger innenfor målet på 0,3 – 0,4 sett elg/jegerdag. Det er en forutsetning at økningen bygges på dyr med bedret kondisjon. Fortsatt uttak av små mindreverdige dyr, vil også gi de sterkeste individene best mulig forhold. Dette kan på sikt føre til bedring i kondisjonen.

Hjort

Delmålsetninger for Hjort

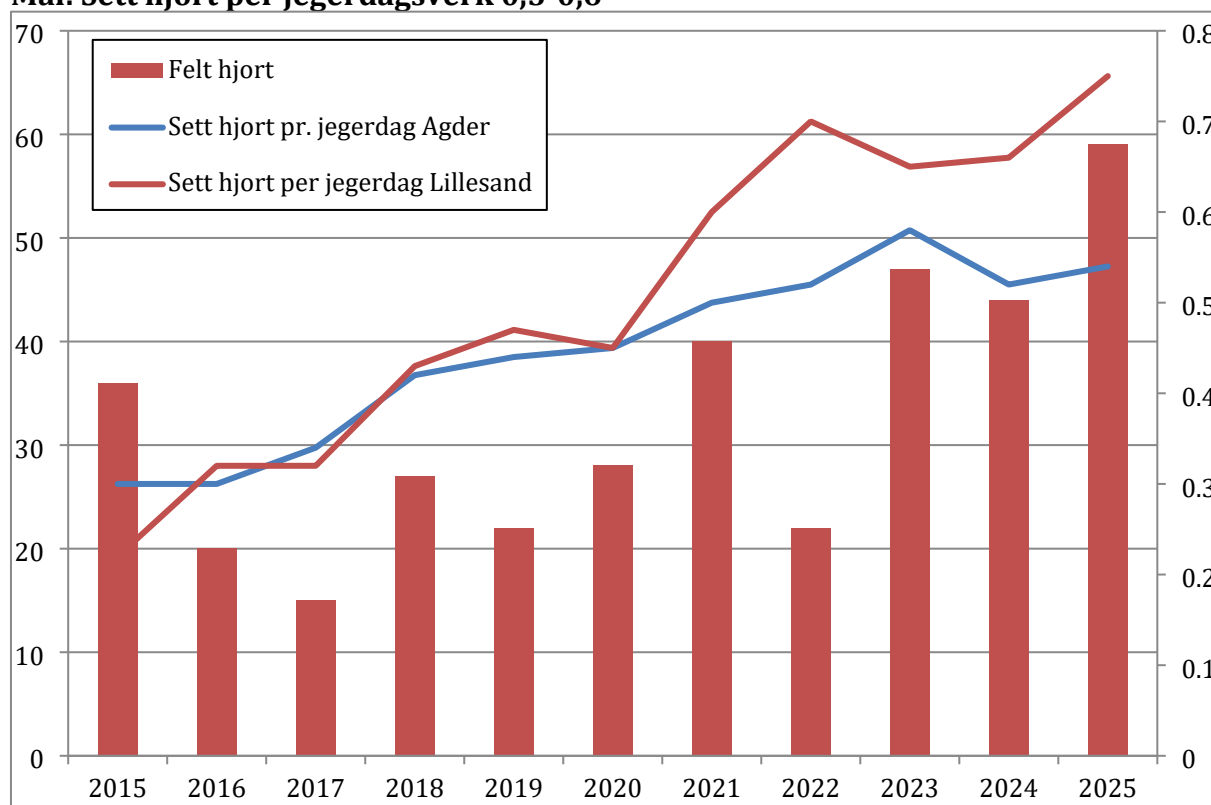
- En høstingsverdig bestand som ikke medfører vesentlige beiteskader.
- Forvaltning etter bestandsplan
- Opprettholde kondisjon og vekter.

Evalueringskriterium

- Årlig evaluering av avskyting i forhold til bestandsplaner.
- Sett hjort per jegerdagsverk 0,5-0,6
- Sett kolle per bukk <1,75
- Utvikling av vekter for kalv og ungdyr skal ikke vise negativ utvikling

Bestandstettheten

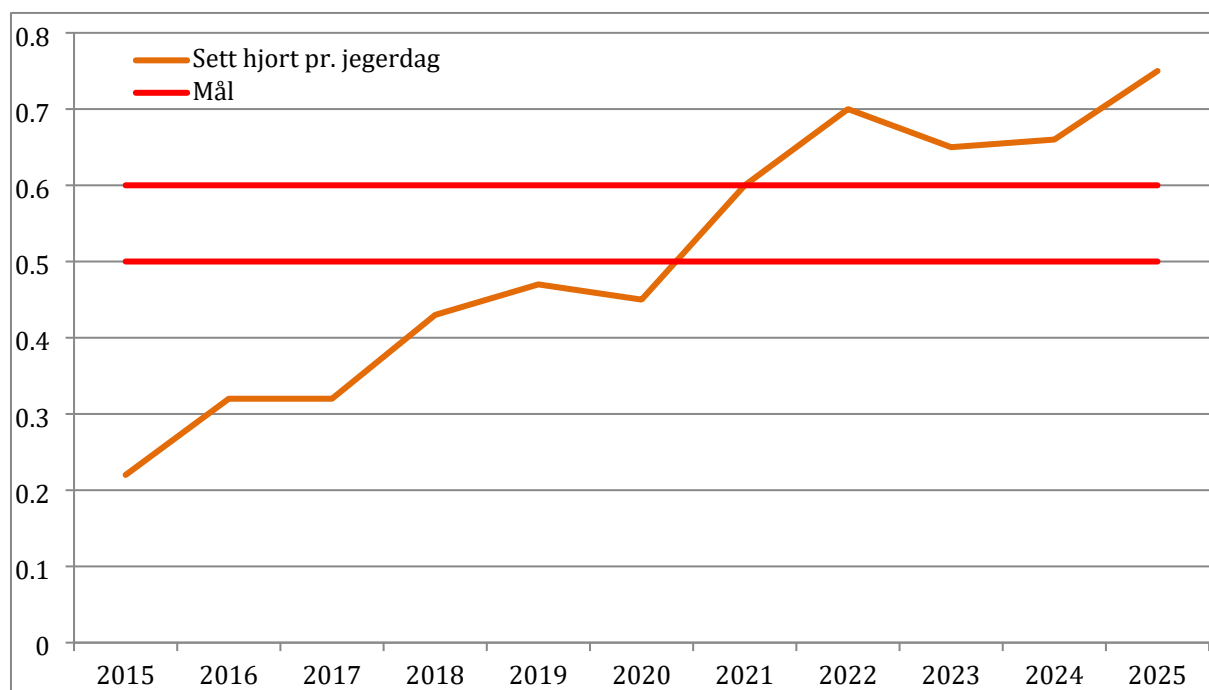
Mål: Sett hjort per jegerdagsverk 0,5-0,6

Figur 8, Felt hjort i Lillesand, og sett hjort per jegerdag i Lillesand kommune sammenlignet med Agder

Ut ifra grafen over ser det ut som bestanden nådde en foreløpig topp i 2022. Siste år er det igjen sett og felt flere hjort og trenden viser fortsatt vekst i bestanden. Bestandsveksten følger i stor grad utviklingen ellers i Agder, men med noe større bestandsvekst i perioden etter 2020.

Lokalt i kommunen er det store forskjeller i bestandstetthet. For enkelte områder er det stort beitetrykk på innmark og også noe på skog. For enkelte områder bør derfor bestanden reduseres. Kommunen vil fortløpende vurdere endring av minsteareal for å legge til rette for å stabilisere bestanden og hindre ukontrollert vekst og skader på innmark og skog. Det er viktig at bestandsplanen legger til rette for en avskyting som reduserer skader slik at skadefellingstillatelser unngås.

Figur 9, Sett hjort per jegerdag og bestandsmål sett hjort per jegerdagsverk 0,5-0,6.

Ut fra grafene ser vi at bestanden fortsatt er i vekst, og sist år registrert ved 0,75 sett hjort pr. jegerdag.

Det er vesentlige forskjeller på tettheten i hjortebestanden i Lillesand. Dette vises i registreringene av sett hjort/jegerdag og stemmer med lokal kunnskap om bestanden. Variasjonene henger sammen med beitegrunnlag og naturgitte forhold. Bestandstettheten synes å være størst rundt aktivt drevne jordbruksområder, dette gjelder hele kommunen. Dette kan ha sammenheng med at dyrene er mer synlig i disse områdene.

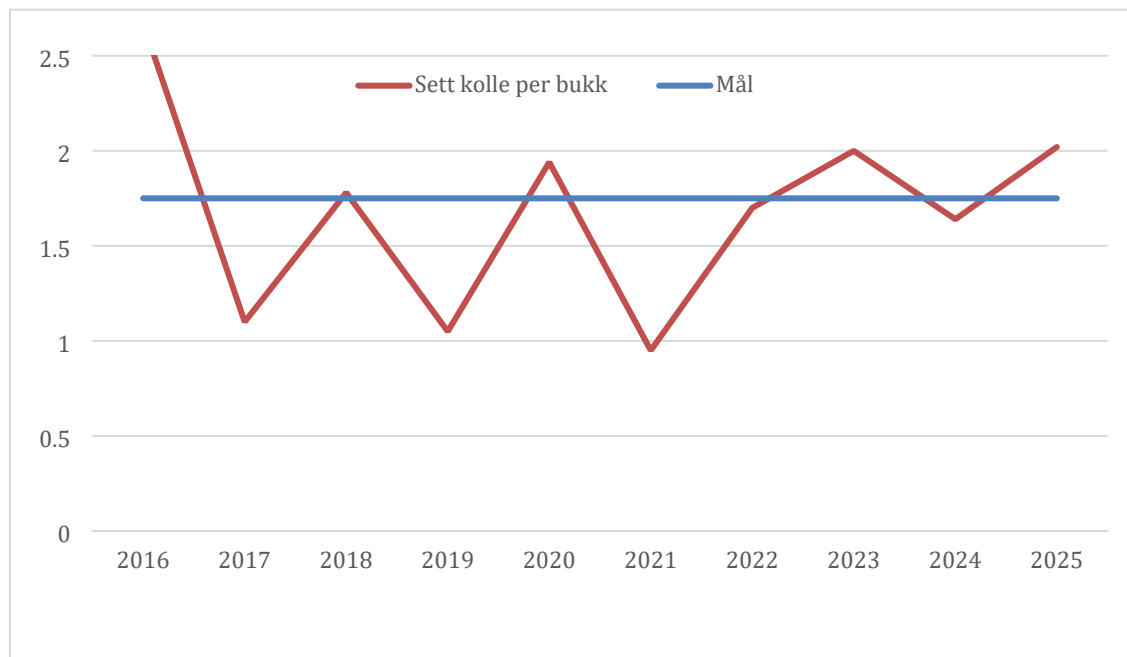
For å oppnå målsetningen bør bestanden reduseres noe i enkelte områder, mens det kan være rom for noe vekst i andre områder.

Bestandsplanen må gjenspeile disse forskjellene og legge til rette for avskyting i forhold til bestandstetthet.

Ved direkte tildelinger vil kommunen legge vekt på de lokale bestandsforholdene og tildele med tanke på ønsket resultat og mål i planen.

Kjønns sammensetning

Målsettingen om maks 1,75 kolle pr. bukk, videreføres.

Figur 3, Sett kolle per bukk i Lillesand kommune

Sett kolle per bukk har ligget innenfor målet over en lengre periode og det er et mål å opprettholde en stor andel bukk i bestanden. Dette bidrar til en naturlig kjønns og aldersbalanse.

Blant bukkene er det også viktig at det opprettholdes en tilstrekkelig andel storbukker som bidrar positivt i brunstperioden. Et kontrollert uttak av storbukker vil og sikre attraktive natur- og jaktoplevelse ved at disse finnes i terrenget.

Som figuren viser, må det være fokus på kjønnsfordelingen i uttaket fremover. Uttaket av kolle i forhold til bukk bør økes noe i kommende periode.

Bestandskondisjon

Mål: Utvikling av vekter for kalv og ungdyr skal ikke vise negativ utvikling

Bestandskondisjonen vurderes fortsatt å være god, men med den bestandsveksten vi ser kan man forvente at denne vil svekkes over tid. Det er derfor et mål å redusere bestanden noe for å unngå dette. Her må vi ligge i forkant. På Vestlandet er det tydelig nedgang i vekter i områdene med størst bestandstetthet. Og 1 ½ års bukker veier 10 kg mindre enn i Lillesand.

Rådyr

Delmålsetting for rådyr

- **Det skal sikres en høstingsverdig bestand av rådyr som ikke medfører vesentlige konflikter for andre interesser.**

Inntrykket er at rådyr blir forvaltet på en forsvarlig måte av valdene.

Vald som oppfyller kravet om 20 ganger minsteareal kan søke om fri kvote. Det er bare Høvåg storvald som har søkt om og får tildelt frie dyr. Felte rådyr skal registreres i sett og skutt.

De siste fem årene er det rapportert ca 170 felte rådyr i kommunen årlig og bestanden synes stabil, men varierer noe og påvirkes negativt ved tøffe vinterforhold. Utaket har overvekt av bukk og kalv. Dette bidrar til en produktiv bestand.

Man erfarer at det er noe mangler i rapporteringen av skutte dyr, og det vil jobbes aktivt med å bedre dette. Rapportering av rådyr følger nå samme rutiner som elg og hjort og man ser at enklere og kjente rutiner bedrer rapporteringen.

Det registreres en del påkjørsler, og det skaper en del uheldige situasjoner i forhold til andre interesser. Spesielt i områdene rundt tettbebyggelse, og hvor jakttrykket av den grunn blir lavt, er dette et økende problem.

Andre hensyn

Ettersøk ved ordinær jakt

Det er svært viktig at jegere og jaktlag bidrar til at jaktutøvelsen skjer på en human måte og at viltet avlives så raskt som mulig ved en eventuell skadeskyting.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst regulerer hvilke krav som stilles:

§ 23. Krav om godkjent ettersøkshund

Under jakt på elg, hjort og rådyr, skal jaktlag og personer som jakter alene ha tilgang til godkjent ettersøkshund. (gyldig avtale, eller egen godkjent hund)

§ 27. Ettersøksplikt, forfølgingsrett og avliving av såret storvilt

Den som under jakt eller forsøk på felling skadeskyter storvilt eller kongeørn, plikter å gjøre det en kan for å avlive dyret snarest mulig. Vedkommende plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Jegeren og jaktlaget som har skadeskutt storvilt, skal ikke oppta jakt eller påskytte nye dyr mens ettersøk pågår. Innen valdets grenser skal ettersøk om nødvendig pågå ut dagen etter skadeskytingen. På annet vald opphører retten til ettersøk og felling ved utgangen av den dag skadeskutt storvilt kom inn på valdet, jf. [lov av 29. mai 1981 nr. 38](#) om viltet [§ 34](#).

....Dersom pliktig ettersøk første dag er uten resultat, skal jeger eller jaktlag uten opphold underrette jaktrettshaver og kommunen eller nærmeste politimyndighet om de faktiske forhold. Jeger og jaktlag som har deltatt ved skadeskytingen av viltet, skal uten godtgjørelse bistå viltmyndighet eller politi i det videre ettersøk.

Det er kun kommunen, gjennom sitt fallviltansvar, som kan avslutte et ettersøk når det har vært mistanke om skadeskyting. Jaktlagene/ettersøksjeger skal melde fra til kommunen når et ettersøk er gjennomført eller dersom det oppstår tvil om dyrets tilstand. Kommunen kan kreve nødvendig dokumentasjon fra jaktlaget og føre kontroll med at ettersøksplikten oppfylles som forutsatt.

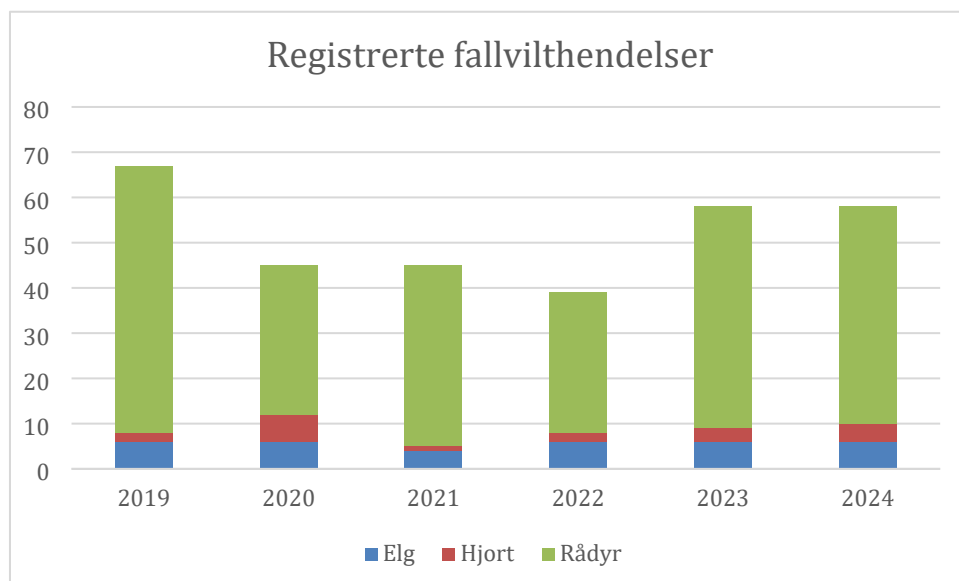
Fallvilt og viltulykker

Det registreres årlig ca. 50 fallvilthendelser for hjortevilt i Lillesand.

Rådyr står for over 80 % av disse og her er påkjørsler langs vei den vanligste årsaken, det samme gjelder for hjort og elg. Sykdom og annen skade oppgis i hovedsak som årsak for de resterende hendelsene.

Kommunens fallviltmannskap gjør en god jobb og kommunens ansvar og oppgave for dette arbeidet skal også ivaretas på en forsvarlig måte fremover.

Fallviltjegere skal ta CWD prøver av fallvilt av elg, hjort og rådyr etter gjeldende rutiner. Miljødirektoratet gir tilskudd pr. prøve som tas.

Figur 4, Registrerte fallvilthendelser fordelt på elg, hjort og rådyr.

Rapporterte ulykker hvor hjortevilt er involvert har forholdt seg relativt jevnt de siste 6 årene.

Påkjørselene er ellers på et nivå som har liten betydning for bestandene av hjortevilt i kommunen.

Konfliktene anses også å ligge på et akseptabelt nivå i forhold til andre interesser.

Størst sannsynlighet for personskade er når bil eller motorsykkel kjører på elg og hjort.

Det er avgjørende at viltgjerde mot E18 fungerer tilfredsstillende. Her er gjort flere utbedringer og det har redusert antallet utrykninger for fallviltarbeiderne.

Kommunen og fallviltgruppa har jevnlig dialog med vegvesen/veieier for å redusere konfliktnivået til et minimum.

Beiteskader

I de siste årene har det vært lav konflikt mellom beitetrykk og skader på skog og innmark forårsaket av elg og hjort. Det vurderes som at beitegrunnet er stort nok til elgstammen vi har i dag.

På grunn av hjortens ujevne fordeling, har det blitt rapportert om beiteskader på innmark på enkelte mindre områder. Kommunen vurderer at slike lokale konsentrasjoner av hjort må håndteres innad i viltlaget, ved at kvotene økes i områder der arealer påføres skade.

Kommunen vil være restriktiv med skadefellingstillatelser som ikke vil løse problemet uten at man reduserer bestanden. Bestandsreduksjon skal normalt skje ved ordinær jakt.

Kommunene i Agder deltar i et prosjekt som har til mål å følge utviklingen i beiteskader fra hjort i fylket.

Minsteareal for elg, rådyr og hjort

Minstearealet er et viktig verktøy for å sikre en god forvaltning av hjortevilt og samarbeid mellom jaktrettighetshavere.

Dette er gjeldende minsteareal i Lillesand pr 2025:

Viltart	Minsteareal/fordelingsgrunnlag
Elg	3500 dekar – Gjelder for Fløreneshalvøya.
	4000 dekar – Gjelder for øvrige arealer som forvaltes av Lillesand kommune.
Hjort	3500 dekar – Gjelder for arealer utenfor E18 (mellom sjøen og E18).
	2000 dekar – Gjelder for øvrige arealer som forvaltes av Lillesand kommune.
Rådyr	500 dekar – Gjelder for arealer innenfor riksvei 420 som forvaltes av Lillesand kommune.
	400 dekar – Gjelder for arealer utenfor riksveg 420 inklusive Justøya.
	200 dekar – Gjelder for arealer på øyer og øygrupper med unntak av Justøya.

Hovedregelen er ett minsteareal per kommune for hver art, men lokale forhold kan gi behov for å definere ulike minstearealer for ulike deler av en kommune.

Ved endring av minstearealet kan kommunen legge til rette for tildeling av kvoter og godkjenne bestandsplaner som vil bidra til å nå målsetningene i denne planen.

Minsteareal for elg er nå foreslått økt til 4900 dekar med bakgrunn i henvendelse fra Lillesand viltlag. Bestandsvurderingene i dette dokumentet er lagt til grunn for endringen.

Referanser med lenke:

Lovgrunnlag: [Viltloven](#), [Hjorteviltforskriften](#), [Naturmangfoldsloven](#)

[FAUN RAPPORT R024 | 2025 - Elgbeitetaksering i Agder 2025](#)

[Elg og hjort i Agder 2025| Faun | R003-2025](#)

[Hjorteviltregisteret – Statistikk for Lillesand kommune](#)

[Prosjekt elgkalven Trampe, Veterinærinstituttet](#)

[NINA-rapport 1701- Avskytingsstrategier for elg og hjort:](#)

[FAUN RAPPORT R40 | 2024 - Beiteskadekartlegging på skog fra hjort i Agder](#)